

això no fou solament a Castella, ni començà tot just el 1390, car és ben cert que aquests penedits, que no havien renegat gaire, ni de la religió ni de la condició europea, aviat començaren a adonar-se que no era sense remei (com devia haver-los semblat) la «pèrdua de España» i anaren tornant, discretament, cada un, a la pàtria dels seus passats, no resignant-se al menyspreu irritat amb què els judicarien els verdaders apòstates. D'aquests vindria el malnom amb què els gratificaren els moros i els fariseus cristians, derivat de l'àr. *farb* 'home vil, covard, bastard' [nihil novum —sed varium— sub sole...]. Resta discutible només la terminació, que pogué néixer simplement del plural àrabic *firbân*.

En total això és més convincent que partir de *farbân* 'alegre' (ni altra forma de l'arrel *frb*), amb la velar *b* més dèbil, que hem posat en joc (s. v. *Farena*), per als *Farfa(n)y* del S. XIII català, que són justament alfaquins i gent de confiança dels nostres reis. Cf. també *farfant* 'brètol' i la seva família, estudiada ja en el *DECH* i el *DECat*, amb tots els seus amplis col·laris romànics, que ve més aviat del romànic *forfar* (FORI)-FACERE) i *forfante*, però probablement reforçat per la convergència amb *firbân*.

A part d'aquests punts secundaris, aquí es tracta sols d'aquest últim. I és de creure que en premi de llur retorn (que no seria amb les butxaques buides) i de llurs serveis, se'ls concedissin terres.

Com hem vist (segons els docs. de 1163 i 1295) *Farfanya* començà essent el nom d'una rodalia poblada, o comarqueta, segurament on s'establiren un aplec d'aquests *firbân* o 'farfanys'; i és versemblant que en aquesta zona de Balaguer, on llargament convisqueren l'àrab morisc i el català se'n vagi formar un adjectiu àrabic en *-i/-iya*. Com si diguéssim *kora firbâniya* 'la comarqueta dels *firbân*'; sabent, però, que el vulgar hispànic retrotrau l'accent a la vocal anterior, quan aquesta és llarga, és clar que sonant *ferbània* per als catalans, se'n féu *Farfànya*, *-anya*.

¹ Ja no cal refutar el disbarat etim. de Montoliu, descartat per *AlcM*; ni el desencert d'aquest (que el creu pre-romà... coratjosament).

FARGA

La Farga, sengles veïnats dels termes de Prats de Molló, Palmerola (Torràs, *Berguedà*, 121) i Queralbs.

Altres veïnats: *La Farga de Galdares*, veïnat del municipi de Serrallonga (Vallespir). *La Farga de les Armes*, llogaret del municipi de Reiners (Vallespir). *La Farga de Moles*, llogaret del municipi d'Aravell (Alt Urgell). *La Farga de Bebiè*, colònia tèxtil del municipi de les Llosses (Ripollès). *La Farga d'Ordeig*, antiga colònia industrial del municipi de les Masies de Voltregà (Osona).

La Farga, nom de sengles ferreries o molins: *La Farga*, antiga farga a la Vall de Boí (Alta Ribagorça), a la confluència de la Noguera de Tor i el riu de Sant Nicolau. *La Farga*, masia (avui pda.) del terme de Beget

(Garrotxa), agües avall del poble, cosa d'una hora a la dreta del Llierca, en el punt on el camí comença a pujar cap a la Collada dels Muls. *La Farga*, molí del terme d'Olius (Solsonès). *Molí de la Farga*, partida de Castellar de N'Hug (Berguedà) (Torràs, *Berguedà*, p. 130). *La Farga*, molí del terme de Saldes (Berguedà) (xxxviii, 79.2).

La Farga, nom d'altres partides rurals (on s'ha perdut memòria d'una ferreria). *La Farga*, partida del terme de Noedes (Conflent) (xxvi, 110.6). *La Farga*, partida antiga del terme de Sapeira (Alta Ribagorça) documentada l'any 851: *villa cujus nomine Fabrica* (Abadal, *Comt. Pall. Rib.*, núm. 42). *La Farga*, partida del te. de Sant Julià de Cerdanyola (Berguedà) (xxxviii, 114.19).

També ha passat a designar corrents d'aigua i trajectes travessats per tals corrents. *Riera de la Farga*, afluent del Ter per l'esquerra. Neix prop de Centenys (Gironès) i desemboca més avall de Medinyà. *L'Estret de la Farga*, partida del terme de Tuixén (Alt Urgell) (xxxviii, 39.3). J. F. C. i J. C.

FARGAL i FARGALOS

Lo Fargal, partida del terme de Bellestar de la Tinença (xxvii, 125.16).

Fargalos, despoblat en terme de Sueca (*GGRVal* II, 121; cf. *DECat* III, 890b42-43), continuació de *Fargalos*, partida del terme de Cullera (xxxI, 26.26).

I apareix en la forma *Fragalos*, alqueria de Cullera (*CoDoACA*, 392) en el Repartiment de València; cf. *DECat* III, 890b43-45.

ETIM. Mossarabismes emparentats amb el mot valencià *farga*, que té el sentit de 'solatge, massa semilíquida i tèrbola o bruta', que prové de l'àrab vulgar hispànic *farğ* 'argamassa, substància bituminosa' (cf. *DECat* III, 890a13-16). J. F. C.

Farigola, Roca ~, V. *Roca-farigola*

La Fargansés, *-ganassés*, *Torrent de ~* i *Trucafort*, s. v. *Troc*, Mall., V. *Rafalgarcés* (†)

Farmicó, V. *Micó*

45

FARNALS i FREGINALS

(1) FARNALS, antiga alqueria del terme de València, avui *La Pobla de Farnals*, municipi de la costa, uns 8 k. al N. de la ciutat.

PRON. LOC.: *pòbla farnáls* o *p. de f.*, 1935, J.G.M. a València. Com que era més popular dir-ne *La Creu del Puig*, en les llistes de noms recomanables de 1936 es van assajar totes dues coses; en definitiva s'ha adoptat «La Pobla de Farnals o La Creu del Puig» (1964 i 1966; SGuarner) deixant-ho a gust de cadascú. Cavanilles en diu només «-- La Creu, *Massamagrell* y *Albalat*, los tres pueblos del camino de Barcelona», amb informació geogràfica i econòmica (I, 140). Aquest nom li ve d'haver estat subjecte a la baronia d'*El Puig*.